

ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ ПРЕДЛОГОВ И СОЮЗОВ С ОТРИЦАТЕЛЬНЫМ ЗНАЧЕНИЕМ В НЕМЕЦКОМ ЯЗЫКЕ

Шачилвян Наира

Кандидат филологических наук, ассистент
Ереванский государственный университет, Армения
naira.shachilvyan@ysu.am

Аннотация

В данной статье рассматриваются некоторые особенности обучения предлогов и союзов с отрицательным значением на уроках немецкого языка. Обучение средствам отрицания в немецком языке иногда вызывает определенные сложности с методической точки зрения, т.к. не всегда удается выразить всю полноту указанных средств на армянском языке, что иногда приводит к неправильному восприятию, а нередко и к переводческим ошибкам. По этой причине мы считаем, что в процессе обучения, применяя сопоставительный метод и комбинируя соответствующие данные немецкого и армянского языков, подчеркивая общие черты и, в некоторых случаях, различия двух языков, можно способствовать более эффективному усвоению излагаемого материала, а также наглядно подчеркнуть условия эквивалентного переноса данного языкового материала с одного языка на другой.

Для лучшего усвоения теоретического материала на уроках можно приводить соответствующие примеры из художественной литературы.

Таким образом, в рамках данной статьи предпринята попытка представить эффективность применения сопоставительного метода и включения соответствующих фактов армянского языка в процесс изучения предлогов и союзов, выражающих отрицание в немецком языке.

Ключевые слова и словосочетания: предлоги и союзы с отрицательным значением, сопоставительный метод, общее отрицание, частное отрицание, синтаксическая функция, семантическое поле.

THE FEATURES OF TEACHING NEGATIVE PREPOSITIONS AND CONJUNCTIONS IN THE GERMAN LANGUAGE

Shachilvyan Naira

PhD of philology, Assistant
Yerevan State University, Armenia
naira.shachilvyan@ysu.am

Summary

This article discusses some peculiarities of teaching German negative prepositions and conjunctions. Teaching the means of negation in German sometimes causes certain difficulties from the methodological point of view, since it is not always possible to express the whole extent of these means in Armenian, which sometimes leads to misperception, and often to translation violations.

For this reason, in the process of learning, applying the comparative method and combining the relevant facts of the German and Armenian languages, emphasizing the common features and, in some cases, the differences between the two languages, it is possible to contribute to a more effective comprehension of the presented material, and also to show the conditions of the equivalent transferring this language material from one language to another.

For a better comprehension of theoretical material can also be given relevant examples from the belles-lettres in the teaching process.

So, in order to teach more effectively the various semantic and functional peculiarities of the negative prepositions and conjunctions of German great importance is attached to the use of comparative method and the need to include relevant facts of Armenian in the teaching process.

Keywords and phrases: prepositions and conjunctions with negative meaning, comparative method, general negation, partial negation, syntactical function, semantic field.

ԺԽՏՈՒՄ ԱՐՏԱՀԱՅՏՈՂ ԿԱՊԵՐԻ ԵՎ ՇԱՂԿԱՊԼԵՐԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ
ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԳԵՐՄԱՆԵՐԵՆՈՒՄ

Շաչիլվյան Նաիրա

բանասիրական գիտությունների թեկնածու, ասիստենտ
Երևանի պետական համալսարան, Հայաստան
naira.shachilvyan@ysu.am

Համառոտ ներածական: Հոդվածում քննարկվում են գերմաներենի ժխտում արտահայտող կապերի ու շաղկապների ուսուցման որոշ յուրահատկություններ: Նշված միջոցների ձևային, իմաստաբանական ու գործառնության առանձնահատկությունների առավել արդյունավետ ուսուցման նպատակով կարևորվում են զուգադրական մեթոդի կիրառումն ու հայերենի համապատասխան փաստերի ներգրավումը:

Բանալի բառեր: Ժխտում արտահայտող կապեր ու շաղկապներ, զուգադրական մեթոդ, ընդհանրական ժխտում, մասնակի ժխտում, շարահյուսական գործառնություն, իմաստաբանական դաշտ:

Հետազոտության հիմնախնդիրն է վերլուծել գերմաներենի ժխտում արտահայտող կապերի ու շաղկապների ուսուցման յուրահատկությունները և ներկայացնել զուգադրական մեթոդի կիրառման նպատակահարմարությունը նշված միջոցների ուսուցման գործընթացում:

Հիմնախնդրին առնչվող արդիական հետազոտությունների և հրատարակությունների վերլուծություն: Վերոնշյալ հիմնախնդրին են նվիրված Գ. Հելբիգի, Հ. Վեբերի, Ե. Քյոնիգի, Ռ. Շթերնեմանի, Ս. Ջեյմսի և այլոց մի շարք գիտական հետազոտություններ, որոնցում հեղինակները յուրովի են ներկայացրել օտար լեզվի ուսուցման գործընթացում զուգադրական մեթոդի կիրառման առանձնահատկությունները՝ որոշ դեպքերում արտահայտելով նույնիսկ իրարամերժ կարծիքներ: Այսպես՝ ըստ Ե. Քյոնիգի [8] և Ռ. Շթերնեմանի [9]՝ օտար լեզվի դասավանդման ժամանակ զուգադրական մեթոդի կիրառումը հազիվ թե կարող է դրական արդյունքների հանգեցնել, մինչդեռ Ս. Ջեյմսը [7], Հ. Վեբերը [10], Գ. Հելբիգը [6] նշում են այդ մեթոդի կիրառման անհրաժեշտության ու օտար լեզվի ուսուցման գործընթացում ունեցած մեծ դերի և արդյունավետության մասին: Մենք նույնպես կարևոր ենք համարում զուգադրական մեթոդի կիրառումը, քանի որ շատ դեպքերում օտար լեզվի խնդրահարույց կառույցները դյուրանկալ և մատչելի են դառնում այլ լեզվի և հատկապես մայրենիի լույսի ներքո:

Հոդվածի շրջանակում իրականացվող հետազոտության նպատակն է ներկայացնել գերմաներենի ժխտում արտահայտող կապերի ու շաղկապների իմաստային, ձևային ու գործառնական առանձնահատկությունները և տարբեր դիտարկումներով բացահայտել զուգադրական մեթոդով նշված նյութի ուսուցման առանձնահատկությունները: Հարկ է նշել, որ, ընդհանուր առմամբ, գերմաներենի ժխտում արտահայտող միջոցների ուսուցումը մեթոդական տեսանկյունից երբեմն որոշակի բարդություններ է առաջացնում, քանի որ միշտ չէ, որ նշված միջոցների ամբողջական ծավալը հնարավոր է լինում արտահայտել հայերենում, ինչն էլ երբեմն հանգեցնում է տարբերությունների, հաճախ՝ նաև թարգմանաբանական խաթարումների: Այդ իսկ պատճառով կարծում ենք, որ ուսուցման գործընթացում, ըստ անհրաժեշտության, հարկ է անդրադառնալ նաև հայերենի համապատասխան տվյալներին և ընդգծել երկու լեզուներում առկա ընդհանրությունները, իսկ որոշ դեպքերում՝ նաև տարբերությունները, ինչը կարող է նպաստել մատուցվող նյութի առավել արդյունավետ յուրացմանը և ուսուցման ժամանակ երևան եկող խնդիրների ու դժվարությունների հաղթահարմանը:

Հետազոտության նորույթը: Կառուցվածքային և զուգադրական վերլուծության լեզվաբանական մեթոդների կիրառմամբ վեր են հանվել գերմաներենի ժխտում արտահայտող կապերի ու շաղկապների ուսուցման առանձնահատկությունները:

Տեսական և գործնական նշանակությունը: Սույն ուսումնասիրության արդյունքները կարող են օգտակար լինել թարգմանաբանական ու գերմաներեն լեզվի դասավանդման խնդիրների պարզաբանման գործընթացներում:

Հիմնական նյութի շարադրանքը: Ժխտումը լեզվաքերականական և խոսքային հաղորդակցման ամենաուշագրավ երևույթներից է: Ժխտում արտահայտող միջոցներն առկա են լեզվական բոլոր մակարդակներում: Ձևաբանական մակարդակում ժխտում է արտահայտվում ժխտական մասնիկների, ժխտական դերանունների ու մակբայների, ինչպես նաև ժխտական նշանակությամբ կապերի ու շաղկապների միջոցով:

Լեզվաբանական գրականության մեջ նշվում է, որ կապերը առաջացել են նյութական իմաստ ունեցող բառերից: Դա սկիզբ է առել շատ վաղ ժամանակներից և լեզվի բառային կազմի ու քերականական իրողությունների փոփոխություններով պայմանավորված՝ նույնպես զարգացման շատ երկար ընթացք է ունեցել: Պետք է ասել, որ այդօրինակ բառիմաստափոխությունը տևական բնույթ է կրել և շարունակվում է անգամ այսօր [3, 541]: Ըստ իրենց արտահայտած իմաստի՝ կապերը հոլովական ձևերի համարժեքներ են և հաճախ կարող են նրանցով փոխարինվել: Ըստ նախադասության մեջ գրված դիրքի՝ դրանք

գերմաներենում գերազանցապես նախդիրներ են: Նախդիրները պահանջում են որևէ հոլովով դրված խնդիր և հանդես են գալիս որոշակի իմաստներով: Բացահայտ ժխտական նշանակությամբ գործածվում է *ohne* նախդիրը, որն արտահայտում է առարկայի, երևույթի բացառում տվյալ գործողությունը կատարելու, նրան ենթարկվելու կամ որևէ հատկանիշ ունենալու տեսանկյունից: Հայերենում համապատասխանաբար հանդես է գալիս *առանց* կապը, որը բացառման կապ է, և որի բուն նշանակությունն է «չեղած, գուրկ, որ չկա կամ չունի» [2, 135]: Այս կապի մեջ զգալի է բաժանված լինելու, ամբողջից, բոլորից որևէ բանի պակաս լինելու, չհաշվվելու իմաստը, որով հակադրվում է միասնության կապերին [1, 322]: Ընդ որում՝ սովորողների ուշադրությունը պետք է բևեռել այն հանգամանքի վրա, որ ի տարբերություն հայերենի, որտեղ *առանց* կապը կիրառվում է սեռական ու ուղղական հոլովներով դրված գոյականների և տրական հոլովով դրված դերանունների հետ (օր.՝ *առանց* պատճառի, *առանց* կրակ, *առանց* քեզ), գերմաներենում *ohne* նախդիրը պահանջում է միայն հայցական հոլով (օր.՝ *der Job: ohne den Job, das Haus: ohne das Haus, die Wohnung: ohne die Wohnung, die Kinder (Pl.): ohne die Kinder*): Որոշ դեպքերում քննարկվող ժխտականները համանշային շարքեր են կազմում ժխտական ածանցների հետ: Օրինակ՝ գերմաներեն *ohne* նախդիրը համանիշ է *-los* ժխտական ածանցին՝ *ohne Fehler=fehlerlos, ohne Zweifel=zweifellos...*, հայերենում *առանց* կապը որոշ դեպքերում համանիշ է *ան-* ժխտական նախածանցին՝ առանց պատժի=անպատժ, առանց վախի=անվախ, և *չ-* ժխտական մասնիկին, եթե վերջինս գործածվում է անորոշ դերբայի հետ՝ առանց հավատալու=չհավատալով, առանց հասկանալու=չհասկանալով և այլն: Կարևոր է ընդգծել նաև, որ կիրառվելով *nicht/nz/* ժխտական մասնիկի հետ՝ նշված նախդիրը ասության հաղորդում է հաստատական նշանակություն, ինչը կարելի է ցույց տալ գեղարվեստական գրականությունից մեջբերված համապատասխան օրինակով՝

Das war *nicht ohne* Berechtigung.¹

Դա *առանց* հաշվարկի չէր:

Նշված նախդիրն ուսուցանելիս հարկ է անդրադարձ կատարել նաև ժխտական նշանակության ծավալին: *Ohne/aռանց/* ժխտականով արտահայտվում է հիմնականում մասնակի ժխտական նշանակություն, օրինակ՝

Ohne Bücher könnte ich mir das Leben *nicht* *Aռանց* գրքերի ես չեի կարող կյանքս vorstellen.² պատկերացնել:

Ընդհանրական ժխտական իմաստ է արտահայտվում այն դեպքում, երբ այն բայական կայուն բառակապակցության բաղադրիչ տարր է, օրինակ՝ *ohne Antwort lassen* (առանց պատասխանի թողնել) → *nicht antworten* (չպատասխանել), *ohne Achtung lassen* (առանց ուշադրության թողնել) → *nicht achten* (ուշադրություն չդարձնել), *ohne Bedeutung sein* (առանց նշանակության լինել) → *keine Bedeutung haben, nichts bedeuten* (նշանակություն չունենալ) և այլն:

Ձևաբանական մակարդակում ժխտական բազմաբնույթ հարաբերություններ են դրսևորվում նաև որոշ շաղկապների միջոցով: Ի տարբերություն նյութական իմաստ ունեցող խոսքի մասերի, ինչպես կապը, այնպես էլ շաղկապը չունեն նյութական իմաստ, արտացոլում են արտաքին աշխարհի բազմազան առարկաների, երևույթների, եղելությունների ու իրողությունների միջև դրսևորվող բազմազան հարաբերություններ: Եթե կապերը գործողության կամ առանձին դեպքերում առարկայի նկատմամբ որևէ առարկայի ստորադասական, ապա շաղկապները բազմազան առարկաների, երևույթների, մտածական իրողությունների միջև դրսևորվող ինչպես համադասական այնպես էլ ստորադասական հարաբերություններ են արտահայտում [3, 569]: Ինչպես հայտնի է, շաղկապները միավորվում են իմաստային տարբեր խմբերում, և դրանք կարևոր նշանակություն ունեն ողջ նախադասության իմաստի ձևավորման գործում: Գերմաներենում ժխտական հարաբերություններ են արտահայտվում *nicht...sondern, kein...sondern, weder...noch, ohne...zu* շաղկապների միջոցով: Հայերենում դրանց համապատասխանում են *ոչ թե...(այլ), ոչ...ոչ (այլ), և ոչ (թե), այլ ոչ (թե), բայց ոչ, ոչ...ոչ* շաղկապները: Նշված շաղկապների բաղադրիչները սերտորեն կապված են միմյանց հետ, և մեկի գործածությունը մյուսի գործածությունն է պայմանավորում: Ժխտական ներհակություն արտահայտող այս համադասական կապակցությունների բաղադրիչներից մեկում՝ առաջինում կամ երկրորդում, ժխտվում է կա՛մ ենթական, կա՛մ դրան վերագրվող հատկանիշը, կա՛մ հատկանիշի հատկանիշը, եթե կա, կա՛մ բոլորը միասին, մյուսում հաստատվում է այն ամենը, ինչ ժխտվել է կից բաղադրիչում: *Nicht...sondern, kein...sondern/ոչ թե...(այլ)/*

¹ E. M. Remarque, Der schwarze Obelisk, Berlin und Weimar, Aufbau Verlag, 1965, էջ 17:

² B. Kellermann, Der Totentanz, Berlin, Aufbau-Verlag, 1954, էջ 425:

շաղկապներով ձևավորվում է ժխտական կապակցություն, որի բաղադրիչներից առաջինում ժխտվում է այն, ինչ որ հաստատվում է երկրորդում: Այդ պատճառով լեզվաբանական գրականության մեջ հաճախ դրանք կոչվում են ժխտական-հաստատական [5, 20] կամ ժխտական-սահմանափակման շաղկապներ [4, 256]: Այստեղ կարևոր է սովորողների ուշադրությունը բնեղել այն հանգամանքի վրա, որ նշված շաղկապները ասույթում, որպես կանոն, ունեն իրենց կայուն ու անփոփոխ տեղը. *nicht/nz (թե)*-ն դրվում է ժխտում արտահայտող բաղադրիչի հենց սկզբում, զուգադիր այդ շաղկապի երկրորդ եզրը՝ *sondern/այլ* շաղկապը, ինչպես նաև մենադիր *und nicht, aber nicht/և ն (թե), այլ ն (թե), բայց ն* շաղկապները, որոնց միջոցով ժխտվում է նախադասության երկրորդ մասի բովանդակությունը՝ երկրորդ բաղադրիչի սկզբում: Այս բարդ նախադասությունները երկբևեռ են և կազմում են փակ շարք: Ժխտումն ու նրան համապատասխանող հաստատումը կարող են լինել ընդհանրական ու մասնակի: Ընդհանրական ժխտում արտահայտող նախադասություններում ժխտվում են թե՛ ենթական, թե՛ ստորոգյալը, թե՛ լրացումները, իսկ կից բաղադրիչում հաստատվում են այլ ենթակա, այլ ստորոգյալ, այլ լրացումներ, եթե կան: Նման կառույցները այդքան էլ տարածված չեն գերմաներենում: Փոխարենը կիրառման հաճախականությամբ աչքի են ընկնում նշված շաղկապներով մասնակի ժխտական նախադասությունները: Մասնակի կարող են ժխտվել ենթական, ստորոգյալը, լրացումները: Վերը նշվածը սովորողներին ավելի ընկալելի դարձնելու համար կարելի է ներկայացնել գեղարվեստական գրականությունից ընտրված համապատասխան օրինակներ՝

Er dachte jetzt <i>nicht</i> an seine Frau und an seine Kinder, er dachte jetzt ausschließlich an sich selbst ³ .	Այժմ նա մտածում էր <i>nz թե</i> իր կնոջ և երեխաների մասին, նա մտածում էր բացառապես իր մասին:
Du hast mein Herz <i>nicht</i> berührt, <i>sondern</i> hast es umgedreht ⁴ .	Դու իմ սիրտը չես շարժել, <i>այլ</i> շրջել ես:

Առաջին օրինակի առաջին եզրում ժխտվում է վերաբերության խնդիրը, և փոխարենը երկրորդ եզրում հաստատվում է մեկ այլ խնդիր: Նախադասության երկու եզրերը կապակցված են անշաղկապ՝ շարահարական կապակցությամբ:

Երկրորդ օրինակում նախադասության առաջին եզրում ժխտվում է *berühren/շարժել* բայով արտահայտված գործողությունը (hast nicht berührt/չես շարժել), և դրա փոխարեն երկրորդ եզրում հաստատվում է մեկ այլ գործողություն (hast umgedreht/շրջել ես): Նման նախադասությունների ժխտվող եզրերը ձևայնորեն չեն տարբերվում ընդհանրական ժխտական նախադասություններից և միայն հաջորդող պարզաբանող դրական եզրերի շնորհիվ ընկալվում են որպես մասնակի ժխտական: Այստեղ մասնակի ժխտման հարաբերությամբ բնութագրվող բաղադրիչները կապակցված են *nicht...sondern* զուգադիր շաղկապով, հայերեն համապատասխան օրինակը ձևավորվել է ժխտական բայաձևով և *այլ* շաղկապով:

Ժխտական հարաբերություն է ձևավորվում նաև *weder...noch* կրկնադիր շաղկապի միջոցով: Այս դեպքում ժխտական նշանակությունը տարածվում է թվարկվող առարկաների, հատկանիշների, գործողությունների վրա. ժխտվում են բազմակի ենթականեր, ստորոգյալներ, խնդիրներ ու պարագաներ: Հայերենում համապատասխանաբար հանդես է գալիս *n չ...n չ* կրկնադիր շաղկապը, օրինակ՝

Ich habe den ganzen Tag <i>weder</i> gegessen, <i>noch</i> getrunken ⁵ .	Ամբողջ օրը <i>n չ</i> կերել եմ, <i>n չ</i> խմել:
Er war <i>weder</i> ein Held <i>noch</i> ein Widerständler gewesen ⁶ .	Նա <i>n չ</i> հերոս էր եղել, <i>n չ</i> ըմբոստ:

Նշված օրինակներում հավասարապես ընդգծվում և հավասարապես ժխտվում են միավորական բաղադրիչները, առաջին օրինակում՝ ստորոգյալները, երկրորդում՝ խնդիրները: Երկու դեպքում էլ արտահայտված ժխտական նշանակությունն ընդհանրական է: Այս կառույցները կազմում են բաց շարքեր. ժխտվող բաղադրիչների քանակը ձևակազմորեն սահմանափակ չէ, այն կախված է տվյալ իրադրությունից, նյութի բովանդակությունից ու տեղեկության ծավալման անհրաժեշտությունից:

Տվյալ մատուցվող նյութի շրջանակում հարկ է անդրադարձ կատարել նաև գերմաներեն *ohne...zu* ինֆինիտիվային կառույցին, որը ձևավորվել է *ohne* նախդիրից *zu* մասնիկի հավելումով, և որը նույնպես

³ A. Seghers, Das siebte Kreuz, Berlin, Aufbau-Verlag, 1955, էջ 81:

⁴ H. Böll, Und sagte kein einziges Wort, Berlin. Darmstadt. Wien., Deutsche Buch-Gemeinschaft, 1964, էջ 150:

⁵ W. Kienast, Friederike. Ölporträt eines Mädchens, Erzählung, Rudolstadt, Greifenverlag, 1979, էջ 125:

⁶ H. Böll, նշվ. աշխ., էջ 35:

ժխտական նշանակություն է հաղորդում ասույթին: *Ohne...zu*-ն հանդես է գալիս բայի անորոշ ձևերի հետ՝ ձևավորելով դերբայական դարձվածներ, և արտահայտում է գործողության կատարման սահմանափակում: Հայերեն համապատասխան կառույցներն արտահայտվում են *առանց* ժխտականով: *Ohne...zu/առանց/* ժխտականի միջոցով հիմնականում արտահայտվում է մասնակի ժխտում: Այստեղ նույնպես հարկ է ներկայացնել համապատասխան օրինակներ ու ընդգծել ժխտական կառույցները.

Sie sah mich an, *ohne* zu lächeln⁷.

Նա նայեց ինձ *առանց* ժպտալու:

Fred blickte mich an, *ohne* sich zu bewegen, *ohne* etwas zu sagen⁸.

Ֆրեդը նայեց ինձ *առանց* շարժվելու, *առանց* որևէ բան ասելու:

Ինչպես նաև կարևոր է նշել, որ *ohne...zu* կառույցին բովանդակության պլանում համարժեք է *ohne...dass* շաղկապը, որը, սակայն, հազվադեպ է կիրառվում՝ իր տեղը զիջելով *ohne...zu*– ին, օր.՝ Er ging ins Ausland, *ohne dass* er sich verabschiedete. = Er ging ins Ausland, *ohne sich zu* verabschieden (Նա գնաց արտասահման *առանց* հրաժեշտ տալու):

Ժխտում արտահայտող կապերն ու շաղկապները ներկայացնելուց հետո անհրաժեշտ է ուսանողներին հանձնարարել համապատասխան առաջադրանքներ, ինչպես, օրինակ, կազմել ընդհանրական ու մասնակի ժխտական նախադասություններ՝ գործածելով ժխտում արտահայտող կապեր ու շաղկապներ, ամբողջացնել նախադասությունները՝ լրացնելով բաց թողնված կապերն ու շաղկապները, կազմել պատում կամ երկխոսություն՝ գործածելով ժխտում արտահայտող նշված միջոցները, հեղինակային բնագրերից գտնել և դուրս գրել համապատասխան օրինակներ, դրանք թարգմանել հայերեն՝ ուշադրություն դարձնելով երկու լեզուներում ժխտական նախադասությունների կազմության օրինաչափություններին: Անշուշտ, համապատասխան առաջադրանքների ընտրության ժամանակ հարկ է հաշվի առնել ուսանողների գերմաներեն լեզվի տիրապետման աստիճանը:

Եզրակացություն: Գերմաներենի ժխտում արտահայտող կապերի ու շաղկապների ուսուցման գործընթացում համադրելով գերմաներենի և հայերենի համապատասխան տվյալները, ընդգծելով երկու լեզուներում առկա ընդհանրությունները, իսկ որոշ դեպքերում՝ նաև տարբերությունները, եղած իմաստային ու գործառնության առանձնահատկությունները՝ կարելի է նպաստել մատուցվող նյութի առավել արդյունավետ յուրացմանը, խոսքի մեջ դրանց կատարած դերի, ձևաբանական ու շարահյուսական առանձնահատկությունների բացահայտմանը, ինչի արդյունքում էլ հնարավոր է առավել ընդգծված կերպով վեր հանել տվյալ լեզվական նյութի մեկ լեզվից մյուսին համարժեք փոխանցման պայմանները:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Աբրահամյան Ս., Զթեքվող խոսքի մասերը և նրանց բառական ու քերականական հատկանիշների փոխհարաբերությունը ժամանակակից հայերենում, Երևան: ՀՍՍՀ ԳԱ լեզվի ինստիտուտ, 1965, 567 էջ:
2. Աճառյան Հ., Լիակատար քերականություն հայոց լեզվի, հ. IV, Երևան, ՀՍՍՀ ԳԱ, 1965, 543 էջ:
3. Մարգարյան Ա., Հայոց լեզվի քերականություն: Ձևաբանություն, Երևան, Երևանի համալս. հրատ., 2004, 625 էջ:
4. Булах Н.А., Средства отрицания в немецком литературном языке /Яросл. гос. пед. ин-т им К. Д. Ушинского. Учен. зап., вып. 57, Ярославль, 1962, 334 с.
5. Шендельс Е.И., Система средств выражения отрицания в современном немецком языке // Иностр. яз. в школе, 1957, № 3, с. 9-22.
6. Helbig G. Zur Rolle des kontrastiven Sprachvergleichs für den Fremdsprachenunterricht, DaF 1/1976, 13, S. 19-27.
7. James, C. (1992): „The monitor model“ and the role of the first language. In: Hans Goebel; Peter H. u.a. 515-525.
8. König, E. (1996): Kontrastive Grammatik und Typologie. In: Deutsch – typologisch. Hg. Ewald Lang; Gisela Zifonum, Berlin, New-York.
9. Sternemann, R. (1983): Einführung in die kontrastive Linguistik. Leipzig: VEB Verlag Enzyklopädie.
10. Wekker H. (1992): On contrastive linguistics and second language acquisition. In: Christian Mair, Manfred Markus (Hg.), 279-292.

Получено: 17.10.2022

Received 17.10.2022

Рассмотрено: 25.10.2022

Reviewed 25.10.2022

⁷ H. Böll, նշվ. աշխ., էջ 94:

⁸ H. Böll, նշվ. աշխ., էջ 107:

Принято: 02.11.2022

Accepted 02.11.2022

Journal "Education in the 21st Century", Vol1-8/2/, 2022

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Comercial 4.0 International License